

Posudek vedoucí bakalářské práce

Autor práce: Martina Pustková

Název práce: Projevy spirituality při zvládání stresu z vysokoškolských zkoušek

Předkládaná bakalářská práce řeší téma spirituality ve vztahu k vysokoškolským zkouškám. Považuji za nutné na tomto místě zmínit, že téma spirituality je výzvou, na které si mnozí nadaní studenti vylámou zuby, protože jde o vysoce abstraktní koncept ohraničený řadou různorodých definic. Ovšem s tak svědomitým a hlubokým analytickým přístupem, jakého jsem byla svědkem u Martiny Pustkové, se toto riziko naštěstí výrazně eliminovalo.

Již od úvodní teoretické části autorka postupuje velmi systematicky. Postupně představuje klíčové pojmy práce a zužuje pohled k jádru své práce. Spiritualitu zde chápe primárně jako copingovou strategii, což je pro rozměr takto koncipované bakalářské práce ideální východisko.

Práce staví na rozhovorech se studenty, v podstatě spolužáky. Výhodou zde samozřejmě je, že autorka je s výzkumným prostředím dobře obeznámena, neboť je jeho součástí a pohybuje se v něm přirozeně. Na druhou stranu by mohlo být považováno za limit, že tento fakt v textu v podstatě nereflektovala. Domnívám se ovšem, že na výsledky analýzy to nemělo zásadní vliv.

Z metodologického hlediska bych chtěla vyzdvihnout, že se autorce podařilo vystavět rozhovor takovým způsobem, že většina informantů nerozpoznala směřování hovoru ke spiritualitě. Tím se snížilo známé riziko, že informanti budou chtít výzkumníci „vyhovět“ tím, že budou upravovat své odpovědi dle jejího očekávání. Nejen z tohoto důvodu konstatuji, že autorka prokázala značný um při vedení rozhovorů.

Jádrem práce je ovšem především důkladná analýza, přetavená ve fascinující systém barevného dělení různých úrovní zapojení spirituality u zkoušek. Troufám si říct, že je to nejpreciznější kvalitativní analýza, s jakou jsem se za poslední roky u bakalářských studentů/studentek setkala. Za takovou tabulku by se nemusel stydět ani pokročilý výzkumník. Pravdou je, že hluboký vhled autorky může nezainteresovanému čtenáři komplikovat čtení. Zdálo by se například, že místy je přímých citací až přespříliš, ale na druhou stranu má tento přístup svůj význam. Především ale autorka nezůstává jen u citací, jak se často studentům u kvalitativních prací stává, ale pokračuje dále k interpretaci, syntéze a poučené diskusi.

Práce má relevantní závěry, které předčily moje původní očekávání, např. „I ti, kteří spiritualitu racionálně odmítají, mohou užívat spirituální coping.“ Ty jsou ještě vhodně probrány a důkladně porovnány se zdroji v diskusní části. Podle mého názoru autorka z daného tématu vytěžila absolutní maximum.

Po formální stránce je práce v pořádku, systém citování je ujednocený, jen místy čtenář/ka narazí na nesoulad v úpravě či nedůslednosti v psaní; jedná se ale o drobnosti.

V celkovém souhrnu byla spolupráce se studentkou velmi příjemná, obzvláště si pak cením její poctivý přístup k promyšlení tématu a snahu nic nezanedbat. To se odráží např. ve vycizovaných výzkumných otázkách či do detailu promyšlené struktury rozhovoru. Práce se mi líbí natolik, že bych ji doporučila i k publikaci ve formě článku např. v časopise *Acta FF ZČU*, *Pantheon* či *Psychologie v kontextech*.

Prosím, aby se studentka před obhajobou zamyslela nad následující otázkou:

Myslíte, že by se spirituální coping lišil u prožívání u jiných forem stresu, např. u porodu (kde má žena jen malou možnost ovlivnit dění) či nenadálých událostech (např. karanténa)?

Závěr: Bakalářská práce dosahuje výborné úrovně a doporučuji ji k obhajobě.

Andrea Beláňová

Praha, 4. 5. 2020